

ראה

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: (יא, כו)

תהלים הוא מלא בתחינות ובקשות, ואם כן איך יכול דוד לומר 'אחת שאלתי'?

ויש ליישב על פי מה שכתוב בפרשת ואתחנן (דברים ה, ט) 'רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, ופן יסורו מלִבְּךָ כל ימי חייך, והודעתם לבניך ולבני בניך. יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחרב'. ועל פי פשטות הכתוב היא מצוה שלא לשכוח את מעמד הר סיני. אבל קשה, דנראה שהלשון כפול ומכופל, שהיה די לומר 'השמר לך פן תשכח את יום אשר עמדת?'

אלא נראה לומר, שהתורה הקדושה מורה לנו את הדרך אשר נלך בה, בהסתכלותנו על העבר הבלתי רצוי שלנו. שהרי כל אחד ואחד יודע בנפשו, איך שהמרה את פני מלך מלכי המלכים. ובאמת היה נקל לנו לשכוח מהעבר לגמרי, כדי שנוכל להמשיך הלאה בעבודת ה' מבלי שתפריע לנו אשמת העבר. אבל אין זה רצון הבורא ית', אלא רצונו הוא שנעבדנו דוקא על

צריכין להבין למה נקט הכתוב לשון לפניכם, שלכאורה היה צריך לומר 'ראה אנכי נתן לכם'?

אנו נמצאים עכשיו בימי הרחמים והסליחות של חודש אלול, שהם ימים מסוגלים לתשובה, ועלינו להתבונן בדרכי התשובה. הנה אמרו חז"ל (יומא פו, ב) שיש שני מיני תשובה, יש תשובה מיראה, ועל זה אמרו חז"ל זדונות נעשין לו כשגגות, ויש תשובה מאהבה שעל זה אמרו זדונות נעשין לו כזכיות. ולכאורה אינו מובן, דבשלמא אם היו אומרים שהעוונות נמחקים על ידי התשובה היה מובן, שתשובה פועלת שהקב"ה מוחל העוונות וממילא הרי הם כאילו לא היו, אבל היאך מתהפכין העוונות על ידי התשובה להיעשות זכיות?

במזמור 'לדוד ה' אורי' (תהלים כו) אומר דוד המלך ע"ה 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו'. וקשה, דהא כל ספר

בשמחה ובטוב לבב. ועל זה אמרו, 'זדונות נעשים לו כשגגות', שאף שעשה תשובה, מכל מקום אין תשובתו שלימה, שהרי נשאר חלל ב'כל ימי חייו'. אבל תשובה מאהבה, הוא שאוהב את העבר שלו ומהפכו לקדושה. ועל זה אמרו 'זדונות נעשין לו כזכיות', שהוא בעצמו עושה זדונותיו לזכיות, על ידי שלומד מהם ומשתמש בהם לעבודתו ית'.

וזהו מה שאומרת לנו התורה הקדושה: 'ראה אנכי נתן לפניכם היום' - ראה אני נתן מה שלפניכם, דהיינו העבר שלכם, שיכול להיות 'ברכה וקללה'. 'את הברכה' - אם תשתמשו עם הלפניכם לשמוע 'אל מצות ה' אלהיכם'. 'והקללה' - הלפניכם תשאר קללה, אם לא תשתמשו עם הלפניכם לשמוע 'אל מצות ה' אלהיכם'.

והנה כתב החידושי הרי"ם (שפת אמת נח תרל"א), שכל פעם שאחד עובר עבירה ח"ו, הרי הוא עובר על איסור גזילה. שהקב"ה נתן לנו רשות להשתמש בעולמו, רק כדי לעשות רצונו ולא לעבור על רצונו. ולפי דברינו אפשר לומר, שאיננו גוזלן כי אם שואל, שהרי בידו להחזיר את העבירה לקדושה על ידי 'תשובה מאהבה'.

ולפי זה אפשר להבין מה שאמר דוד, 'אחת שאלתי מאת ה'', כי מצינו

ידי העבר שלנו, כי מן העבר ניקח לימוד האיך לעבדו ית' מכאן ולהבא. למשל אם רואה שעד עכשיו היתה לו אש והתלהבות לדברים אסורים ולתאוות עולם הזה, רצון ה' הוא שלא יתעלם מהתלהבות זו, אלא אדרבה, עליו להפכו לקדושה, ללמוד, להתפלל ולקיים מצות בהתלהבות זו ממש. או למשל, אם רואה שחברו עובר נסיון או מצב דומה למה שכבר עבר עליו, יכול לעוזרו להתגבר על יצרו, כי אין חכם כבעל הנסיון. ועל ידי זה מהפך את הרע לטוב.

והיינו מה שמורה לנו התורה הקדושה באמרה, רק 'השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך', שעלינו לשמור שלא נשכח 'את הדברים אשר ראו עינינו', מיום שעמדנו על דעתנו. כי כל דבר שראינו בעבר, יכול לעזור לנו לעבודת ה' שלנו גם בעתיד. 'ופן יסורו מלבך כל ימי חייו', שאין לנו להסיר מלבנו את 'כל ימי חיינו', אפילו יום אחד מימינו, כי מכל יום מחיינו נוכל לקח לימוד לעבודת ה'.

ואפשר לומר, דזהו הפירוש של תשובה מאהבה ותשובה מיראה. שתשובה מיראה, היא תשובה באופן שירא להביט לאחוריו להתבונן על חטאיו, פן יתעצב ויטיאש על ידם ולא יוכל להמשיך הלאה לעבדו ית'

שהוא בחינת תשובה מיראה, שמתירא להסתכל על העבר.

והקוץ מאחורי האות שפונה אל האות שלפניה, מורה על ההסתכלות על העבר. אלא שהדל"ת מביט לאחוריו רק מלמעלה, שהם המעשים טובים שעשה בעבר. אבל הבי"ת מביט לאחוריו מלמטה, שהוא מורה על עבודה זו להביט על העונות שכבר עבר כדי להפכם לטוב, שהיא בחינת תשובה מאהבה. וזהו מה שממשיך דוד 'שבתי בבית ה' - בקשתי היא לשבת בבי"ת ה', לעשות כמעשה האות בבי"ת, להחזיר את שאלתי, ועל ידי זה אזכה ל'כל ימי חיי' - שלא יחסר מחיי אפילו יום אחד.

וזהו עבודתנו בחדש אלול, לעשות 'תשובה מאהבה', להיות 'שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו', ולשמור נפשינו מאד, פן נשכח את הדברים אשר ראו עינינו, ופן יסורו מלבבנו 'כל ימי חיינו'. ובזכות זה נזכה שהזדונות יתהפכו לזכיות, ועל ידי זה לכתובה וחתומה טובה ולשנת גאולה וישועה בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

שאמר דוד (תהילים נא, ה) 'וחטאתי נגדי תמיד'. והקשו המפרשים, וכי לא האמין דוד בכח התשובה שעל ידה נעשה האדם כבריה חדשה כאילו לא חטא מעולם. ומתרצים הספרים הקדושים, שהיה דוד משים את חטאו נגד עיניו תמיד, כדי שיוכל ללמוד ממנו בכל עת איך לעבוד את הבורא ית', שזכר את החשק והתשוקה שהיתה לו בשעת החטא, והמשיך החשק והתשוקה הזו לעבודת ה' יתברך. והיינו מה שאמר 'אחת שאלתי מאת ה' - לא שאלתי מאת ה' כי אם פעם אחת, והוא החטא עם בת שבע, 'אותה אבקש' - ואבקש תמיד להחזירו לקדושה, על ידי ההשתמשות על ידה לעבודת השי"ת.

והנה כל כ"ב אותיות התורה פונים רק לאות שלאחריהם, מלבד שתי אותיות, בי"ת ודל"ת, שמלבד שפונים לאות שאחריהם כמו שאר האותיות, הרי הם פונים גם לאות שלפניהם. כי הדל"ת יש לה קוץ למעלה הפונה לאחוריה לאות שלפניה, וכן הבי"ת יש לו קוץ למטה הפונה לאחוריו לאות שלפניו. ויש לומר שפניית האותיות לאות שאחריהם, מורה על ההסתכלות על העתיד מבלי להסתכל על העבר,

